

Ηλεκτρικές αναγνώσεις

Ένας καλός γιος

«Ο πατέρας μου, λοιπόν, μου μετέδωσε την επιθετικότητα του, μισητό προσόν για την καθημερινότητα, αλλά θεμελιώδες για το επάγγελμα του διανοούμενου, το οποίο συνίσταται μεταξύ άλλων στο να ανοίγει κανείς μέτωπα».

Διαβάζω το νέο βιβλίο του Πασκάλ Μπρυκνέρ Ένας καλός γιος (Εκδόσεις Πατάκη, ένα αυτοβιογραφικό δοκίμιο που μιλά κυρίως για τη σχέση με τον πατέρα του. Αλλά η σχέση αυτή είναι ενταγμένη μέσα στην κοινωνία και την ιστορία της Γαλλίας από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι σήμερα. Ένας πατέρας βίαιος, άστατος, αντισιμίτης και ναζιστής. Ένας άνθρωπος που γλίτωσε από τις δίκες των δωσίλογων που έγιναν στη χώρα του και παρέμεινε μέχρι τέλος αμετανόητος.

Πρόκειται για ένα κείμενο με πολλά επίπεδα ανάγνωσης και είναι δύσκολο να μπορέσει να μιλήσει κανείς γι' αυτό μέσα από ένα σημείωμα. Υπάρχουν σημεία που λες «ναι, έτσι είναι» κι άλλα που διαφωνείς κάθιστα. Ο συγγραφέας, πάντως, δεν διστάζει να μιλήσει και για τα πιο δύσκολα, πιο μύχια συναισθήματα. Να αναγνωρίσει τις αντιφάσεις ενός πατέρα που -όταν ήταν μικρός- ευχόταν μέσα στις προσευχές του να πεθάνει. Έναν πατέρα που φερόταν με τον πιο καταπιεστικό τρόπο στη γυναίκα του, μετατρέποντάς την σε ένα άβουλο πλάσμα που εύρισκε καταφυγή στις αρρώστιες...

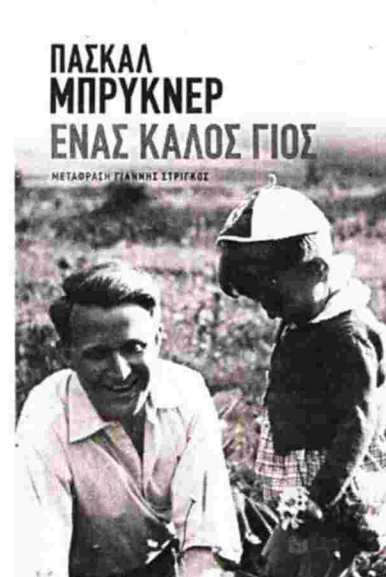
Ωστόσο, δεν διστάζει να πει ότι «δεν υπάρχει δυσκολότερο απ' το να είναι κανείς πατέρας. Αν είναι ήρωας, συντρίβει με τη δόξα του, αν είναι

κάθαρμα, με την αχρειότητά του, κι αν είναι ένας συνηθισμένος άνθρωπος, με τη μετριότητά του. Ό,τι κι αν κάνει έχει άδικο. Είτε είναι υπερβολικό, είτε δεν είναι αρκετό...». Πέρα από τα βάθη της ανθρώπινης ψυχής και τη διαδικασία με την οποία καταλήγουμε να μοιάσουμε στους γονείς μας, ακόμη και στα ελαττώματά τους, το βιβλίο μας μπαίνει στον πυρήνα της ακροδεξιάς ιδεολογίας και των εκφάνσεών της. Μας βοηθά να κατανοήσουμε πώς διαμορφώθηκε η γαλλική και ευρωπαϊκή κοινωνία μετά τον πόλεμο. Παράλληλα, από τις σελίδες του παρελαύνουν γεγονότα και πρόσωπα που σημάδεψαν την εποχή. Ένα βιβλίο που αξίζει να διαβάσουμε αλλά και να συζητήσουμε...

Αλέξ

«Ο καθένας μας παλεύει με τους προγόνους του όπως η μύγα που παγιδεύεται στον ιστό της αράχνης, προσπαθεί να κολυμπήσει με το κεφάλι έξω απ' το νερό, να σταθεί ξανά στα πόδια του», γράφει ο Μπρυκνέρ. Και με τα λόγια αυτά το μυαλό μου πηγαίνει στον -επίσης Γάλλο- συγγραφέα Πιερ Λεμέτρ και στην Αλέξ (Εκδόσεις Μίνωας). Η ηρωίδα του, η Αλέξ, κακοποιημένη από τον ετεροθαλή αδερφό της με την ανοχή της μητέρας - εδώ δεν υπάρχει πατέρας, αλλά ο μεγάλος αδερφός αναλαμβάνει τον ρόλο του, ξεπερνώντας τα όρια. Την ιστορία αυτή την ανακαλύπτουμε σιγά-σιγά, ακολουθώντας σε παράλληλη δράση τον αστυνόμο Βεροβέν που προσπαθεί να βρει τι κρύβεται πίσω από τα εγκλήματα μιας κατά

■ ΤΟΥ Κώστα Στοφόρου

συρροήν δολοφόνου και την Αλέξ στα επόμενα εγκλήματά της που σε πρώτη ματιά μοιάζουν ως οι ειδικές πράξεις ενός διαταραγμένου μυαλού. Η πραγματικότητα, βεβαίως, είναι διαφορετική. Και το ψυχολογικό των χαρακτήρων μοναδικό σε ένα καθηλωτικό θρίλερ. Μια εξαιρετική ανατομία της ανθρώπινης ψυχής στις πιο σκοτεινές στιγμές της.

«Μπα, η αλήθεια, η αλήθεια... Ποιος μπορεί να πει τι είναι αληθινό και τι δεν είναι, αστυνόμω! Για εμάς αυτό που έχει σημασία δεν είναι η αλήθεια αλλά η δικαιοσύνη, έτσι δεν είναι;». Έτσι καταλήγει το βιβλίο μέσα από τη διαδρομή που ακολουθούν οι ήρωες. Όσα νόμιζαν τυχαίο δεν ήταν παρά ένα σχέδιο. Καμιά φορά η εκδίκηση μπορεί αν είναι λυτρωτική, αλλά σε σκοτώνει κι εσένα...

Μόνο το αρνί

Σε άλλο κλίμα κινούνται τα αφηγή-

ματα της Βασιλικής Πέτσα στη νέα συλλογή διηγημάτων της *Μόνο το αρνί* (Εκδόσεις Πόλις). Αντιγράφω πάλι τον Μπρυκνέρ:

«Ένα βιβλίο γράφεται για να διαβαστεί, να ξεχαστεί και να διαδοθεί, σύμφωνα με τους νόμους του τυχαίου. Δημιουργούμε έγκλειστοι, αλλά υπάρχουμε μονάχα διάσπαρτοι». Με δεδομένη την αφηγηματική της δυνατότητα και την ικανότητα της συγγραφικής ενσυναίσθησης, αν επιτρέπεται η έκφραση, η οποία τη βοηθά να μπαίνει μέσα στο πετσί των ηρώων της και να μιλά με τη δική τους φωνή.

Στο διήγημα *Ο κόραξ εξελθών* μέσα από την αφήγηση ενός γέροντα ζούμε κι εμείς στιγμές του εμφυλίου και της κατοχής. Μοιάζει με πραγματική καταγραφή μαρτυρίας, με κομμάτι προφορικής ιστορίας. Νιώθουμε να βρισκόμαστε κι εμείς εκεί στο καφενείο, όπου ο γέροντας ξετυλίγει το

κουβάρι των αναμνήσεών του... Στο διήγημα *Ο καθένας άλογο* ζούμε κι εμείς τη λαχτάρα για μια καραμέλα, για ένα ζαχαρωτό, ακόμη και το γυαλιστερό χαρτάκι του. Μια ιστορία που μοιάζει τυλιγμένη στην ομίχλη περασμένων δεκαετιών σε ένα χωριό που αργοσβήνει. Κάτι που, δυστυχώς, επαναλαμβάνεται στην Ελλάδα του 21ου αιώνα... Στο *Άνθρωποι και σκύλοι* παρακολουθούμε τη ζωή τριών εκπαιδευτικών σε ένα άλλο μικρό χωριό χαμένο στις εσχατιές της Ελληνικής επαρχίας του μετεμφυλιοπολεμικού κράτους. Μπορεί κανείς να μιλά για καθήκον; Μπορεί να ζησει ή έστω να επιβιώσει; Ένα βήμα πιο πέρα βρίσκεται η τρέλα... Το *Φίδι στον κόρφο* διαδραματίζεται μέσα σε ένα σπίτι, περιμένοντας τους καλεσμένους. Όλα καταρρέουν, συντρίβονται μέσα στα απομεινάρια μιας ζωής που νιώθεις ότι πήγε «στράφι»...